

• Átadták a Széchenyi professzúrát
Dobogós a JATE

• **Budapest (MTI)**
A József Attila Tudományegyetem a harmadik helyen végzett az idén a magyar egyetemek között a Széchenyi professzúra tekintetében. Az egyetemi városok között Szeged a második helyen áll Budapest után, a nyertes pályázatok 13 százaléka val.

A Széchenyi Professzori Ösztöndíjakat vasárnap adta át az ötszáz nyertes pályázónak Magyar Bálint művelődési és közoktatási miniszter, valamint Juhász-Nagy Sándor, a kuratórium elnöke az Iparművészeti Múzeumban. A jövő év januárjától négy éven át folyósítandó ösztöndíj havi bruttó összege a minimálbér nyolcszorosa. A most második fordulóban meghirdetett pályázat újdonsága: azok is részt vehettek benne, akik állami vagy önkormányzati könyvtár, levéltár, múzeum, illetve kutatóintézet alkalmazottaként valamilyen felsőoktatási intézményben is oktatnak, vagy birtokukban van olyan nyilatkozat, hogy az ösztöndíj elnyerése esetén az adott felsőoktatási intézmény alkalmazni fogja őket.

Magyar Bálint elmondta: a Széchenyi Professzori Ösztöndíj bevezetésével a fő cél a minőségi bérézés megoldása, valamint az volt, hogy az oktatókat megtartsák a hazai felsőoktatás számára. A várhatóan a jövő év elején meghirdetendő harmadik fordulóra újabb jogszabály-módosítást tervez a művelődési minisztérium. Az 55 éves korhatár teljes mértékben megszűnik, így bárki pályázhat, aki megfelel a korábban meghatározott feltételeknek. A minisztérium tervezi, hogy a jogszabály az 50 év-nél fiatalabb nyertesek minimális számát százötvenben határozza meg. Jövőre a vezető oktatók részére minőségi pótlék bevezetését tervezik. Ez az egyetemi tanárok esetében a pótlékalap négyeszerese (54 ezer forint), a főiskolai tanárok és egyetemi docensek esetében pedig két és félszerese (33 ezer 750 forint) lenne jövő év január 1-jétől. A főiskolai docensek a pótlékalap egyszerezésében (13 ezer 500 forint) részesülnének jövő év szeptember 1-jétől. A félezer ösztöndíjas helyre összesen 1576-an jelentkeztek. A nyertes pályázatok tudomány-területenkénti megoszlása a következő képpen alakult: lélettudományok 163, élettelen és műszaki tudományok 172, társadalomtudományok 165 pályázat.

**Európa-képzés
– felsőfokon**

Küszöbön áll az Európa-szak beindítása a József Attila Tudományegyetemen. Az immár három éve speciális képzésként működő Európa-tanulmányok szakká történő akkreditálása azonban jelentős bürokratikus akadályokba ütközik.

A JATE bölcsészettudományi karán jelenleg több speciális képzés vehető fel, többek között az Európa-tanulmányok, illetve az arab országokkal foglalkozó Mediterráneum. Speciális képzésben azok a nappali tagozatos hallgatók vehetnek részt, akiknek legalább két félévüket lezárták és egy idegen nyelven előadóképesek, egy másik nyelven pedig legalább írni és olvasni tudnak. A speciális képzések előirányzott időtartama három év, de szükség esetén két év alatt is el lehet végezni. Fontos kikötés, hogy csakis a főszakkal párhuzamosan lehet az órákat felvenni, és az egyetemi tanulmányok befejezéséig el kell végezni a speciális képzést is. A hallgatók főszakos diplomájában tüntetik fel, hogy a diák részt vett a képzésben. Az Európa-tanulmányok keretében a hallgatók megismerkednek többek között az Európai Unió történetével, jogával, gazdaságával, kultúrájával és önkormányzati rendszerével egyaránt. A Mediterráneum speciális képzés célja az arab világ átfogó tanulmányozása.

Ahogy minél aktuálisabbá

szülőhelyemen, Dombegyházon jártam, olyan körülmények között, amelyekre az emberek ma azt mondanák: rettenetes. Petróleumlámpák világítottunk; Dombegyházon először 1952-ben, vagyis 25 éves koromban láttam villanyfényt. Szerintem a petróleumlámpa nem olyan szörnyű dolog, hiszen Arany János is annak a fényénél írta, én pedig annál olvastam csodálatos verseit. Tízéves koromban Szegedre kerültem egy roppant előkelő helyre, a Hősök kapujánál levő internátusba, ahova a vidéki tanítók gyermekei járhattak. Kilen évig éltem az Aba-Novák freskók közelében. Elvégeztem a nyolcosztályos gimnáziumot. Jött a háború: munkaszolgálat, szovjet hadifogság, szörnyű infláció. Az egyetemi tanulmányokat Budapesten kezdtem a Pázmány Péter Tudományegyetemen, matematika-fizika szakon. A második félévre már visszajöttem Szegedre, a tudományegyetemre. Harmadéves koromtól, vagyis 1949-től itt, a kísérleti fizika

tanszéken voltam demonstrátor. Azóta ez a székem. Az egyetem befejezése után itt lettem gyakornok, majd 1951-től Budó Ágoston professzor mellett aspiráns, a lumineszcencia tárgykörében. Jöttek-mentek az évtizedek, és most itt vagyok hetvenévesen, mint Professzor Emeritus. Közben 1964-ben megszereztem a doktori fokozatot, '65-ben egyetemi tanár lettem. 1987-ben kértem a nyugdíjazásomat, de azóta is itt élek az intézetben mint tudományos tanácsadó. Ezen a téren az élet kegyetlen törvényei érvényesülnek. Sajnos, a lumineszcencia tárgyköre ma már olyan, mint egy leegelt legelő, új ismeretek szerzésére többé nemigen alkalmas. Olyan új tudományágak jöttek létre, mint például a lézerfizika, és az itt dolgozó fiatalok eredményei messze túlhaladták az én korábbi teljesítményemet. Soha nem gátlottam őket ebben: volt úgy, hogy hárman is kint voltak külföldön kutatni, és nem az általam vezetett témákban, hanem a lassanként önállósló saját területükön dolgoztak. Közben a tudomány egyre inkább nemzetközivé vált, és aki nem vett részt ebben a „vérkeringésben”, az lemaradt. Ez nem örömteli dolog, de bánkódni sem kell rajta.

Egész pályafutásom során hallatlanul élveztem a laboratóriumi munkát. Kezdetben ez sokkal romantikusabb volt, mint manapság, a modern eszközök korában. Igaz, sokkal fárasztóbb és idegterősebb volt, mire egy-egy kezdetleges, általunk összerakott műszerrel megmérünk valamit, de annál nagyobb volt a siker. Az oktatómunkát is nagyon szerettem, különösen azokat az órákat, amelyeken kísérleteket mutattunk be. A kísérleti fizika alapkolégiumot 1962-től nyugdíjazásomig, vagyis huszonöt éven keresztül adtam elő.

Elégedettnek érzem magam, mert ahogy az ember fárad és átadja a helyét a fiataloknak, a fiatalok részéről viszont megbecsülést és munkalehetőséget kap, nem olyan nehéz beletörődni, hogy az ember megöregedett.

Lejegyezte: **Keczer Gabriella**

• **Ketskemény professzor hetvenéves**
Ötven év – egy székben

Ketskemény István: „Nem olyan nehéz beletörődni az öregedésbe.” (Fotó: Miskolczy Róbert)

Ketskemény István közel ötven éve áll a József Attila Tudományegyetem szolgálatában. A fizikus professzort hetvenedik születésnapja alkalmából tegnap tudományos üléssel köszöntötték kollégái.

Az elemi iskolát szülőhelyemen, Dombegyházon jártam, olyan körülmények között, amelyekre az emberek ma azt mondanák: rettenetes. Petróleumlámpák világítottunk; Dombegyházon először 1952-ben, vagyis 25 éves koromban láttam villanyfényt. Szerintem a petróleumlámpa nem olyan szörnyű dolog, hiszen Arany János is annak a fényénél írta, én pedig annál olvastam csodálatos verseit. Tízéves koromban Szegedre kerültem egy roppant előkelő helyre, a Hősök kapujánál levő internátusba, ahova a vidéki tanítók gyermekei járhattak. Kilen évig éltem az Aba-Novák freskók közelében. Elvégeztem a nyolcosztályos gimnáziumot. Jött a háború: munkaszolgálat, szovjet hadifogság, szörnyű infláció. Az egyetemi tanulmányokat Budapesten kezdtem a Pázmány Péter Tudományegyetemen, matematika-fizika szakon. A második félévre már visszajöttem Szegedre, a tudományegyetemre. Harmadéves koromtól, vagyis 1949-től itt, a kísérleti fizika

tanszéken voltam demonstrátor. Azóta ez a székem. Az egyetem befejezése után itt lettem gyakornok, majd 1951-től Budó Ágoston professzor mellett aspiráns, a lumineszcencia tárgykörében. Jöttek-mentek az évtizedek, és most itt vagyok hetvenévesen, mint Professzor Emeritus. Közben 1964-ben megszereztem a doktori fokozatot, '65-ben egyetemi tanár lettem. 1987-ben kértem a nyugdíjazásomat, de azóta is itt élek az intézetben mint tudományos tanácsadó. Ezen a téren az élet kegyetlen törvényei érvényesülnek. Sajnos, a lumineszcencia tárgyköre ma már olyan, mint egy leegelt legelő, új ismeretek szerzésére többé nemigen alkalmas. Olyan új tudományágak jöttek létre, mint például a lézerfizika, és az itt dolgozó fiatalok eredményei messze túlhaladták az én korábbi teljesítményemet. Soha nem gátlottam őket ebben: volt úgy, hogy hárman is kint voltak külföldön kutatni, és nem az általam vezetett témákban, hanem a lassanként önállósló saját területükön dolgoztak. Közben a tudomány egyre inkább nemzetközivé vált, és aki nem vett részt ebben a „vérkeringésben”, az lemaradt. Ez nem örömteli dolog, de bánkódni sem kell rajta.

Egész pályafutásom során hallatlanul élveztem a laboratóriumi munkát. Kezdetben ez sokkal romantikusabb volt, mint manapság, a modern eszközök korában. Igaz, sokkal fárasztóbb és idegterősebb volt, mire egy-egy kezdetleges, általunk összerakott műszerrel megmérünk valamit, de annál nagyobb volt a siker. Az oktatómunkát is nagyon szerettem, különösen azokat az órákat, amelyeken kísérleteket mutattunk be. A kísérleti fizika alapkolégiumot 1962-től nyugdíjazásomig, vagyis huszonöt éven keresztül adtam elő.

Lejegyezte: **Keczer Gabriella**

„Dr. Ketskemény István közel ötven éve áll a JATE szolgálatában. Tudományos eredményei a lumineszcencia kutatások nemzetközileg elismert szaktekintélyévé tették, részese volt a szegedi lumineszcencia iskola megalapításának, és vezetése alatt kezdődtek a szegedi lézerfizikai kutatások, fejlesztések. Több évtizeden keresztül magas színvonalon tartotta a Kísérleti Fizika főkollegium és igen sok speciális kollégium előadásait. Oktató-nevelő munkája eredményeként fizikusok és fizika szakos tanárok generációi kerültek

ki az egyetemről. Majd két évtizedig tartó tanszéket vezetői tevékenysége, az egyetemi tudományos és közéletben végzett munkája eredményeként máltan vált egyetemünk elismert professzorává.

Ketskemény professzor Budó Ágoston egyik legközelebbi, legeredményesebb munkatársa volt. az 1954-től folyó szekunder lumineszcencia kutatások az ő kezdeményezésére indultak, az e témában elért eredményei a lumineszcencia fenomenológiai elméletének alapvető tételei. Igen jelentősek a keverék oldatok lumineszcenciájára, a molekulák közötti energiaátadásra, a fluoreszkáló oldatok energiahatásfokának felső korlátjára vonatkozó vizsgálatai. Több mint száz tudományos dolgozatot közölt, eredményeit a lumineszcencia és a lézerfizika legkülönbözőbb kérdéseivel foglalkozó alapvető monográfiák idézik.

Számos tanítványt nevelt, vezetése mellett sok munkatársa szerzett egyetemi és kandidátusi fokozatot. Legközelebbi munkatársai és tanítványai közül hárman akadémiai doktori fokozatot szereztek és mások kibontakozó tudományos pályáját is megalapozta.”

(Részlet a professzor József Attila Emlékplakettal történő kitüntetésére tett javaslatból)

Geokörnyezeti konferencia

• **DM-információ**
A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola „A geokörnyezet szerepe a területfejlesztéstől a településrendezésig” címmel tudományos konferenciát rendez szeptember 25–26-án. Az előadások színhelye a szegedi városháza díszterme és a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Központja lesz. A rendezvény szervezői között szerepel a Magyarhoni Földtani Társulat, a Magyar Földrajzi Társaság, a Magyar Hidrológiai Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottsága, a Progress Alapítvány és Szeged Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala.

Az Országos Tudományos Kutatási Alap programjához kapcsolódó konferencia célja: bemutatni, hogyan használhatóak a geokörnyezeti információk a területkezelési programokban, illetve hogy hol és milyen esetekben korlátozzák a geokörnyezeti adottságok a területkezelési igények optimális megvalósítását. A konferencia felkért védnökei Glatz Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Nyíri Lajos, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke, illetve Baja Ferenc környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter, Lotz Károly közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter, Magyar Bálint művelődési és közoktatási miniszter és Göncz Árpád köztársasági elnök.

Sztyeppei történelem

• **DM-információ**
A József Attila Tudományegyetem Középkori Egyetemes Történeti Tanszéke és a Móra Ferenc Múzeum „A kelet-európai steppe és a Kárpát-medence történeti kapcsolata az 5–12. században” címmel történelmi konferenciát rendez szeptember 29-én és 30-án a Szegedi Akadémiai Bizottság Székházában. A rendezvényen külföldön tanító magyar történészek, az ELTE és a JATE oktatói, valamint az ország különböző városaiban működő múzeumok munkatársai vesznek részt. Hétfőn 10, kedden pedig 9 órától tartanak előadásokat többek között a kelet-európai sztyeppe korabeli népeiről, a hunokról, az alánokról, az avarokról, a székelyekről, a feltárt régészeti emlékekkel kapcsolatos kérdésekről, valamint a Levédia–Etelköz problémáról, de művészettörténeti és antropológiai vonatkozású beszámolók is elhangzanak.

Minőségügyi mérnökképzés

• **DM-információ**
Minőségügyi szakmérnöki képzést indít a Veszprémi Egyetem Mérnöki Kara és a szegedi Euromenedzser Tanácsadó és Képzési Központ. A tanfolyamon felsőfokú végzettségű szakemberek részeseülhetnek kiegészítő képzésben a vállalati minőség-szabályozás és -biztosítás területén. A tanfolyamra bármilyen egyetemi vagy főiskolai diplomával lehet jelentkezni. A képzés ideje öt félév. Az ünnepélyes tanévnyitó szeptember 27-én 10 órakor lesz a szegedi polgármesteri hivatal dísztermében.

Széchenyi Professzori Ösztöndíj

